

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

CÜMLE ÇEŞİTLERİ

Cümle, bir anlamı ifade etmek amacıyla kelimelerin veya kelime gruplarının belli kurallara göre art arda getirilmesiyle oluşan kelimeler dizisidir. Her cümlenin bir anlam bir de biçim boyutu vardır. Cümle, bu biçimle anlamın kaynaşması sonucu oluşur.

YÜKLEMİN YERİNE(ÖGELERİN DİZİLİŞİNE) GÖRE CÜMLELER

Ögelerin dizilişine göre cümle çeşitlerinde yüklem yeri önemlidir. Yüklem cümlenin sonunda olup olmadığına bakılır. Yüklem, Türkçe söz dizimine göre cümlenin sonunda yer alır. Ancak yüklem yeri çeşitli sebeplerle değişebilmektedir. Yüklem yerine göre cümleler kurallı (düz) ve devrik olarak ikiye ayrılır.

I. Kurallı (Düz) Cümle: Yüklemi sonda bulunan cümlelere kurallı cümle denir.

- ❖ Sivas yollarında geceleri
Katar katar kağnılar gider
Cahit Külebi
- ❖ Bu hafta “Cümle Bilgisi” ile ilgili soruların tamamını çözeceğiz.
- ❖ Kanepenin altında duran para ben işe gittikten sonra çalınmış.
- ❖ Uzun ve yorucu bir günün ardından hepimiz uyuyakalmıştık.

II. Devrik Cümle: Yüklemi cümlenin sonunda bulunmaya cümlelere devrik cümle denir. Bu cümleler genellikle şiir dilinde görülür. Ancak günlük konuşmalarda, atasözlerinde ve deyimlerde de zaman zaman yüklem sonda bulunmadığı görülür.

- ❖ Kekliklerin gagaları terliyor mercan mercan.
- ❖ Bir sarsıntı... Uyandım uzun süren uykudan;
Geçiyordu araba yola benzer bir sudan.
Faruk Nafiz Çamlıbel
- ❖ Gülme komşuna, gelir başına.
- ❖ Kimi köprü bulamaz geçmeye, kimi su bulamaz içmeye.
- ❖ Bir türkü söylüyorum güzelim gözlerine
Kanıyor içerimde gizli bir yara
Hasretin büyüyor yüreğimde çaresiz
Resmini çiziyorum kağıtlara
Yavuz Bülent Bakiler
- ❖ Yeşil pencereden bir gül at bana,
Işıklarla dolsun kalbimin içi.
Geldim işte mevsim gibi kapına
Gözlerimde bulut, saçlarımda çiğ.
Ahmet Muhip Dıranas

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- Konuşma dilinde devrik cümlelerin önemli bir yeri vardır.
- Bazı cümlelerde yüklem bulunmaz. Bazı cümlelerin yüklemi olmasa da okuyucu tarafından rahatlıkla anlaşılabilir. Bu tür cümlelere **eksiltili cümle** denir.
 - ❖ Benim sınav evakım geldi, ya sizinki ...
 - ❖ Ben seni sevdim, ben seni ...
 - ❖ Bu işi o kadar istiyorum ki...
 - ❖ Önce annesi giri içeri, sonra kardeşi. (girdi)
 - ❖ Bağ bayırda, tarla çayırdadır
 - ❖ Bütün yüreklerde iç acıtıcı bir merak ...
 - ❖ Berberin solumazı, tellağın terlemezi, kahvecinin söylemezi.

YÜKLEMLERİNE (YÜKLEMİN TÜRÜNE) GÖRE CÜMLE ÇEŞİTLERİ

Cümleler yüklemlerine göre ikiye ayrılır:

I. Fiil Cümlesi: Yüklemi çekimli fiil ya da bileşik fiil olan cümlelere fiil cümlesi denir.

- ❖ Ankara hayvanat bahçesinden kaçan maymun hâlâ bulunamadı.
 - ❖ Mehmet'in babası Almanya'dan iki hafta sonra gelecekti.
 - ❖ Hayat geç kalanları hiç affetmez.
 - ❖ Her mısradaki farklı motiflerle karşıyor okurlarını.
 - ❖ Bir gün kasabanın meydanında eski bir arkadaşına rastlamıştım.
 - ❖ Geçti, istemem gelmeni,
Yokluğunda buldum seni;
Bırak vehmimde gölgeni,
Gelme, artık neye yarar?
- Necip Fazıl Kısakürek

II. İsim Cümlesi: Yüklemi fiil olmayan her cümle isim cümlesidir. İsim cümlelerinde yüklem olan isim ya da isim soylu sözcükler, ek fiil (ek eylem) olarak yüklem olur.

- ❖ Dağların tepeleri karlarla kaplıydı.
- ❖ Kırgınlığımı gideren tatlı bir tebessümdü.
- ❖ Yetiştirmek istediğim insan tipi budur.
- ❖ Hayatı boyunca yaptığı hataların her birini tecrübeye çevirmiş bir insandı.
- ❖ Siz genç iken güzelmişsiniz, şimdi de güzelsiniz.
- ❖ Bursa'nın güzelliği, tabiatın ve tarihin bir iş birliğidir.

Ahmet Hamdi Tanpınar

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- En çok kullanılan isim cümleleri, çeşitli kiplerdeki “var”, “yok” isimlerinin yüklem olduğu cümlelerdir.
- ❖ Çocuk anlatılarında dikkat edilmesi gereken bazı özellikler vardır
 - ❖ Okunmuş bir kitap kadar yakın dost yoktur.
 - ❖ Arkadaşları arasında hiç tanıdığı yoktu.

Halide Edip Adıvar

UYARI: İsim cümlelerini bulurken sesteş (eş sesli) sözcüklere dikkat etmemiz gerekir. Sesteş sözcükler yazılışları aynı olduğu hâlde anlamca farklı sözcüklerdir. Bu sözcüklerden biri isim, biri fiil olabilir. Bunu anlamak için de cümlenin dikkatlice okunması gerekir.

ANLAMINA GÖRE CÜMLELER

Her cümle, yapısında bulunan kelime ve eklerin yönlendirdiği soru, bildirme, emir, ünlem ve istek gibi anlam özelliklerinden birine sahiptir. Bir cümle hangi anlam özelliğine sahip olursa olsun, mutlaka ya olumlu ya da olumsuz bir anlam taşır. Yüklem iş, oluş yönüyle bazen olumlu, bazen olumsuz olur.

I. Olumlu Cümle: Yüklemi olumlu olan ve anlamca olumluluk bildiren cümlelerdir. Bu tür cümleler yargının gerçekleştiğini anlatır.

- ❖ Gece, köyün genç ve ihtiyar kadınları hep toplandık. Alevlerin etrafında halka olduk ve konuştuk. Savaş hikayeleri onları çok ilgilendiriyor.

Halide Edip Adıvar

- ❖ Sofalar seninle serin
Odalar seninle ferah
Günüm sevinçle uzun
Yatağında kalktığım sabah
Oktay Rıfat

- ❖ Eleştiri, bir edebi ürününün gerçek değerini ortaya çıkarır.

II. Olumsuz Cümle: Yargının gerçekleşmediğini anlatan cümlelerdir. Böyle cümlelerde yargının yapılmadığı, olmadığı anlamı vardır.

- “-ma” olumsuzluk eki, “değil”, “ne ... ne...” edatı ve “yok” ismi cümlenin anlamını olumsuz yapan unsurlardır.

- ❖ Bir kez gönül yıktın ise
Bu kıldığın namaz değil.

Yunus Emre

- ❖ Beni korkutan, başaramayacağın endişesi değil.

Buket Uzuner

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- ❖ Ne arayanı var ne de soranı.
- ❖ Olgunlaşmış güzelliği, yaşama deneyleri ile güç olmadı aradığını bulması.
Necati Cumalı
- ❖ Artık hiçbirimizin dayanacak gücü yoktu.
- ❖ Ne yanar kimse bana ateş-i dilden özge
Ne çalar kimse kapım bâd-ı sabâdan gayrı
Fuzuli

➤ Bazı cümleler biçim yönüyle olumsuz olduğu halde anlam bakımından olumludur. Ayrıca iki olumsuz unsur, bir cümlenin anlamını olumlu yapar.

- ❖ Ferhunde, derslerine düzenli çalışmıyor değil.
- ❖ Bu kitapları okumamış değilim.
- ❖ Bu sınavı kazanamazsınız demiyorum.
- ❖ Yeni açılan markette yok yok.
- ❖ Kabilelerden çoğunda ateş yakmak, kumaş boyamak, çamur pişirmek, taştan silah yapmak ve avcılık bilinmiyor değildi.
Falih Rıfkı Akay

➤ Biçimde olumlu her cümle, anlamca olumlu olmayabilir. Bazı cümleler biçim yönüyle olumlu olduğu halde anlam bakımından olumsuzdur.

- ❖ Söylediklerinden tek kelime anlayabilirsen anla.
- ❖ Sevilir mi hiç, yâr üstüne yâr?
- ❖ Siz varken bana söz mü düşer?
- ❖ Benim gibi olun! Ben kimse ile görüşüyor muyum?
Ömer Seyfettin
- ❖ Bu saate kadar ne beni ne de ailesini aradı.
- ❖ Ne doğan güne hükmüm geçer
Ne halden anlayan bulunur.
Cahit Sıtkı Tarancı

III. Soru Cümlesi: Bir soruya cevap almak amacıyla kurulan cümlelerdir. Soru cümleleri soru eki ya da soru sözcükleri ile oluşturulan cümlelerdir. Konuşma dilinde vurgu yoluyla da soru cümlesi yapılmaktadır.

➤ “-mı, -mi” soru eki ile soru anlamı sağlanabilir. Bu ek, yüklemden veya diğer cümle öğelerinden sonra gelerek soru cümleleri yapar. Bu cümleler genellikle ret ya da onay cümleleridir.

- ❖ Hiç mi anlatacak bir şeyin yok?

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- ❖ Geçen ders anlattığım konuya dair soru çözdünüz mü?
- ❖ Adamın ne söylediğini duymadın mı?
- ❖ Dünya bu kadar merak ve heyecana değer mi?
Peyami Safa

➤ Soru ekinin yeri, aynı zamanda sorulan ögeyi de gösterir.

- ❖ Ankara'ya ne zaman yerleştiniz? (zarf tümleci)
- ❖ İpek şalı kim getirdi? (özne)
- ❖ Televizyonda genellikle neyi seyretmek istersin? (nesne)

➤ Cümlelere soru anlamı sıfat, zarf, zamir gibi sözcük türleriyle de kazandırılabilir.

- ❖ Bilimsel bir makale nasıl yazılır? (Soru anlamı zarfla sağlanmış.)
- ❖ Hangi kitabı istiyorsun? (Soru anlamı sıfatla sağlanmıştır.)
- ❖ Bu adam kimdi? (Soru anlamı sıfatla sağlanmıştır.)

➤ Soru cümleleri **gerçek** ve **sözde soru cümlesi** olmak üzere ikiye ayrılır. Gerçek soru cümleleri cevap gerektirir. Sözde soru cümleleri yanıt beklemeyen cümlelerdir. Bu cümleler, dil bilgisel açıdan soru eki “mi” ya da soru sözcüğü alarak soru cümlesi görünümündedirler; ancak içerik açısından soru anlamı taşımazlar. Bu tür cümlelerde amaç, herhangi bir duyguyu, düşüncüyü vurgulu biçimde dile getirmektir.

- ❖ Senden başka idareye bakacak kimse yok muydu?
Orhan Kemal
- ❖ O oyun sahnelenir de izlemez olur muyum?
- ❖ Yeşilden daha güzel renk olur mu?
- ❖ Buraya kadar gelip de bir acı kahve içmemek olur mu?
- ❖ Sınava yarın giriyorsun, nasıl çalışmazsın?
- ❖ Kaçar mı benim gözümden böyle tavırlar?

IV. Ünlem Cümleleri: Seslenme, heyecan, yoğun ve aşırı duygu bildiren ve bu özelliklerini genelde ünlemler ve seslenme unsurlarıyla kazanan cümlelerdir.

- ❖ Görürsün sen! Koca cadı! Kara diken!
Necati Cumalı
- ❖ Eyvah, kitaplarımı yine evde unuttum!
- ❖ Birden kapıyı açınca onu görmeyeyim mi?
- ❖ Aman, bastığın yere dikkat et!
- ❖ Deniz nasıl da dalgalandı birden!
- ❖ Vah vah, durumunuz ne de kötüymüş!

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- Cümlelerin yukarıdaki gösterilen dışında, çok çeşitli anlam ilgileriyle de kurulduğunu görmek mümkündür. Cümlenin anlamını, yapısındaki sözcükler, söz öbekleri ve ekler belirler.
- ❖ Yarın akşam, hep birlikte sinemaya gidelim. (istek)
 - ❖ Hemen kitabı al ve kitabın sonundaki soruları çöz. (emir)
 - ❖ Geç saatlere kadar çalışırsak işi bitirebiliriz. (şart)
 - ❖ Seni gördükçe onu hatırlıyorum. (şart)
 - ❖ Bütün bunları ben mi söylemişim? (İnkâr, kabullenmeme)
 - ❖ Gayret edin; bunu da başaracaksınız. (teşvik)
 - ❖ İçimden bir ses bugün iyi bir haber alacağımızı söylüyor. (sezgi)
 - ❖ İki haftalık harçlığını bu kitabı almak için biriktirmiş. (amaç)
 - ❖ İstanbul'daki konferans başlamış olmalı. (tahmin, ihtimal)
 - ❖ Yahya Kemal'in her şiirini içinden geldiği gibi yazdığını düşünelim. (varsayım)
 - ❖ Son çalışmasıyla bu ödüle layık olduğunu kanıtladı. (beğenme)

YAPI BAKIMINDAN CÜMLELER

Cümleler yapılarına göre basit, birleşik, bağlı ve sıralı olmak üzere dört çeşittir:

I. Basit Cümle: Tek yargıyı, duyguyu, düşüncüyü, işi, oluşu bildiren cümlelerdir.

- ❖ Buradan, dağın ardındaki komşu dere çok güzel görünüyordu.
Cengiz Aytmatov
- ❖ Ressamın ilk resimleri daha çok beğeniliyor.
- ❖ Soruları mutlaka doğru çözmeliyiz.
- ❖ İri iri şeftalileri büyük bir zevkle dalından kopardı.

UYARI: Basit cümle kısa cümle demek değildir. Basit cümle tek yargı bildiren, tek yüklemi olan cümledir.

II. Birleşik Cümle: Birden fazla yargının bulunduğu cümlelerdir. Bu yapıdaki cümlelerde bir ana (temel) cümle ve onun anlamını çeşitli yönlerden tamamlayan bir veya daha fazla yardımcı (yan) cümle bulunur. **Temel cümle**nin yüklemi çekimli fiil ya da ek-fiille çekimlenmiş isim soylu sözcüktür. Temel cümle asıl yargıyı bildirir. Genellikle cümle'nin sonunda bulunur. **Yan cümlecik** ise temel cümleyi çeşitli yönlerden tamamlar, açıklar, temel cümle'nin bir ögesi durumundadır. Birleşik cümleler şu şekildedir:

⊕ **Şartlı Birleşik Cümle:** Yan cümlesi koşul “-se, -sa” kipiyle kurulmuş cümlelerdir.

- ❖ Onu görürsem sana haber veririm.
Yan cümle Temel cümle

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- ❖ Yağmur yağarsa yola çıkacağız.
Yan cümle **Temel cümle**
- ❖ Beni dikkatli dinlerseniz konuyu anlarsınız.
Yan cümle **Temel cümle**
- ❖ Çok parası varsa hayır kurumlarına bağışlasın.
Yan cümle **Temel cümle**

❖ **İç İçe Birleşik Cümle:** Bir cümlenin herhangi bir görevle bir başka cümlenin içinde yer almasıyla oluşan cümlelerdir. Böyle cümlelerde asıl anlatılmak istenen düşünceyi temel cümle taşır, içte bulunan cümle ise temel cümlenin bir ögesi olur ve asıl yargıya açıklık getirir.

- ❖ “Beni anlamadın da ona yanarım” dedi.
- ❖ Ders çalışıyorum, demen doğru değil.
- ❖ “Herkes için en doğrusu bu olacak”, dedi.
- ❖ Komutanın bulunduğu yerden “ Herkes sıraya geçsin” emri yükseldi.
- ❖ Kapıdaki tabelada, rahatsız etmeyin, yazıyor.

❖ **Girişik Birleşik Cümleler:** Yan cümlenin fiilimsilerden oluştuğu cümlelerdir. Bir cümlede kaç tane fiilimsi varsa o kadar yan cümle vardır.

- ❖ Çocukların sağlıklı büyümesi için gayret gösterilmeli.
Yan cümle(sıfat-fiil) **Temel cümle**
- ❖ Oraya gitmek için sabah erken kalkmalıyız.
Yan cümle(isim-fiil) **Temel cümle**
- ❖ Bu şehirde yola erken çıkanlar trafiğe takılmaz.
Yan cümle(sıfat-fiil) **Temel cümle**
- ❖ Babasını karşısında görünce çok sevindi.
Yan cümle(zarf-fiil) **Temel cümle**

III. Bağlı Cümle: Tek başına yargı bildiren cümlelerin ki, fakat, ama, ancak, lakin, ve, veya vb. bağlama edatlarıyla birbirine bağlanmasıyla kurulan cümlelerdir.

❖ **-Ki’li Bağlı Cümle:** “ki” bağlama edatıyla birbirine bağlanan cümlelerdir. Bu yapıdaki cümlelerde “ki” bağlama edatından önce gelen unsur genellikle ana cümle, sonra gelen unsur ise yardımcı cümledir. Bu sıralanış Türkçenin söz dizimi kurallarına uygun değildir. Bunda Farsçanın etkisi görülmektedir.

- ❖ Görüyorum ki kitap okuyorsun. (Kitap okuduğunu görüyorum.)
- ❖ O kadar çok çalıştı ki dinlenmeyi hak etti.

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- ❖ Aradan yarım saat geçmemişti ki misafirler görüldü. (Aradan yarım saat geçmemişti ki misafirler görüldü.)
- ❖ Bir aralık öyle sandım ki gözlerime akrep kuyruğu gibi sivri bir mil sokuldu.
Necip Fazıl Kısakürek
- ❖ Biliyordu ki yetim torunu gözlerini yola dikip onu beklemektedir.
Cengiz Aytmatov

❖ **Diğer Bağlaçlarla Kurulan Cümleler:** Cümleler arasında birbirinden farklı anlam bağlantısı kuran farklı yapılarda pek çok bağlama edatı vardır.

- ❖ Bu sorunun cevabını biliyor, fakat zihnimdekileri cümlelere aktaramıyor.
- ❖ Hem çalışıyorum hem okuyorum.
- ❖ Çabucak işinin başına dönsün ve çalışmaya başlasın!
- ❖ Sular verilmiş ama bizim eve daha ulaşmamış.
- ❖ Havalar düzelsin de pikniğe öyle gidelim.
- ❖ Gözleri, ağlamaya hazır çocukların gözlerine döndü, ama dudaklarında ufacık bir titreme gözükmedi.

Sait Faik Abasıyanık

- ❖ Aman arkadaşlar, durup dinlenmeyelim, çünkü açlık dağ başında تنها yolcuyla kovalayan bir kurt gibi peşimize düşmüş bulunuyor.

Halikarnas Balıkcısı

UYARI: İçinde bağlaç bulunan her cümle bağlı cümle değildir. Çünkü bağlaçlar cümlenin özne, nesne gibi öğelerini de birbirine bağlayabilir. Bağlaçlar yüklemli birbirine bağlıyorsa orada bağlı cümle vardır.

- ❖ **Ne** annesine **ne** babasına haber vermiş.
Bu, bağlı bir cümle değildir. Çünkü “ne... ne...” bağlacı yüklemli değil, dolaylı tümleçleri (annesine, babasına) birbirine bağlamıştır. Bu cümle bir yüklemli olduğu için basit cümledir.

IV. Sıralı Cümle: İki veya daha fazla cümlenin anlam bütünlüğü içinde sıralanmasıyla kurulan ve birbirinden virgül veya noktalı virgül yardımıyla ayrılan cümlelerdir. Sıralı cümleler ikiye ayrılır:

❖ **Bağımlı Sıralı Cümle:** Bu tür cümleler biçim yönünden birbirlerine bağlıdır. Ortak ögeye sahiptirler.

- ❖ Aysel; bakkala uğradı, kalem aldı, eve döndü. (özne ortak)
- ❖ Öğrenciler; derslerine çalıştı, sınıflarını geçti, huzur içerisinde tatile çıktılar.
- ❖ Sarı güller, bakımlı bahçelerde; nergisler yüksek dağlarda yetişir.

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- ❖ Öğretmen, yanırları belirtip değerlendirir, sonra ödev kâğıtlarını öğrencilere dağıtır.
- ❖ Adam adamdan korkmaz, utanır.

✚ **Bağımsız Sıralı Cümle:** Aralarındaki ilişki sadece anlam yönüyle olan, ortak ögesi olmayan sıralı cümlelerdir. Bu tür cümlelerin öznesi, tümleci, yüklemi ayrıdır. Cümleler sadece anlam ilişkisi nedeniyle bir arada bulunur.

- ❖ Öğrenciler sınava girmişti, öğrenciler hâlâ konuşuyorlardı.
- ❖ Düğünde delikanlılar halay çekiyor, çocuklar güreşiyor, büyükler seyrediyorlardı.
- ❖ Siz kendinize inanın, başkaları da size inanacaktır.
- ❖ Annesi çocuğa sesleniyor; çocuk ise hiç oralı olmuyordu.

ÇÖZÜMLÜ ÖRNEK CÜMLELER

1. “Bir yığın güneş rengi yaprak topluyordu, çıplak elleriyle.” Bu cümlesinin yüklemi “topluyordu”. Yüklemi cümlenin sonunda değildir.

Bu cümle;

Anlamına göre, olumlu cümledir.
Yüklemin yerine göre, devrik cümledir.
Yüklemin türüne göre, fiil cümlesidir.
Yapına göre, basit cümledir.

2. “Havaya atılan taş konuşabilseydi, mutlaka kendi arzusuyla yolculuğa çıktığını söyledi.
Spinoza

Bu cümle;

Anlamına göre, olumlu cümledir.
Yüklemin yerine göre, kurallı cümledir.
Yüklemin türüne göre, fiil cümlesidir.
Yapına göre, şartlı birleşik cümledir.

3. Türkçeyi can evinden vurmaktır yüklemi bir cümlenin sonuna koymak.” cümlesinin özellikleri aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A. Fiil - devrik - olumlu – birleşik
- B. İsim - devrik - olumsuz – basit
- C. İsim - kurallı - olumlu – birleşik
- D. Fiil - kurallı - olumlu – birleşik
- E. İsim - devrik - olumlu – birleşik

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

Bu cümlenin yüklemi “vurmaktır” ve bu sözcük isimdir. Olumludur, cümlenin ortasında yer alarak cümleyi devrik yapmıştır. Cevap E.

4. “Bu havada dışarı çıkılır mı?” cümlesi biçimce anlamca bir cümlesidir. **Bu boş bırakılan yerlere aşağıdakilerden hangilerinin gelmesi uygun olur?**

- A. Olumsuz - olumlu – isim
- B. Olumlu - olumsuz – fiil
- C. Olumsuz - olumlu – şart
- D. Olumlu - olumsuz – emir
- E. Olumlu - olumsuz - isim

Cevap B

5. Aşağıdaki dizelerden hangisi yüklemine göre ötekilerden farklıdır?

- A. Rüzgârların en ferahlatıcısı senden esiyor
- B. Sende seyrediyorum denizlerin en mavisini
- C. Sendedir bütün tılsımı bin bir gecenin
- D. Senden kopardım çiçeklerin en solmazını
- E. Toprakların en bereketlisini sende sürdürdüm

“esiyor, seyrediyorum, sendedir, kopardım, sürdürdüm” sözcükleri yukarıda verilen cümlelerin yüklemeleridir. Bu sözcüklerden “sendedir” isim, diğerleri ise fiildir. Cevap C.

6. Edebiyatın yüzü, ayçiçeği gibi, aydınlığa dönüktür. Kötü edebiyat vardır, karanlık edebiyat vardır. Her edebiyatçı, kendi olanakları doğrultusunda ışık saçar. **Bu parçada aşağıdakilerden hangisi yoktur?**

- A. İsim cümlesi
- B. Birleşik cümle
- C. Sıralı cümle
- D. Fiil cümlesi
- E. Kurallı cümle

İlk cümle kurallı bir isim cümlesidir. İkinci cümle sıralıdır. Üçüncü cümle basit bir fiil cümlesidir. Cevap B

7. (I) Çocuklar, gözlerini kırpmadan seyrediyordu bizleri. (II) Her birimizin altında bir Arap atı... (III) Atlar, hırsla koşuyor; göğü dumana boğuyordu. (IV) Benim atım yorgundu. (V) Ancak yorgunluk onu yarıştan geri bırakmıyordu. **Bu cümlelerle ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?**

- A. Cümle yapıcı birleşiktir.

BÖLÜM 6– CÜMLE ÇEŞİTLERİ

- B. II. cümle eksiltilidir.
- C. III. cümle, öznesi ortak, sıralı bir cümledir.
- D. IV. cümle eylem cümlesidir.
- E. V. cümle yapıca basittir.

“gözlerini kırpmadan” sözü yan cümleciktir, I. cümle yapıca birleşiktir. II. cümlenin yüklem yoktur, III. cümlede “atlar” öznesi ortaktır, V. cümlede tek yargı vardır. Tek yargı bildiren cümleler basittir. “yorgundu” yüklemi, adlaşmış sıfattır; IV. cümle, ad cümlesidir. Cevap D

8. (I) Berlin’in yazlık bir lokantasındayız. (II) Etrafımızda masadan masaya sıçrayan serçeler. (III) Minicik kanatlarıyla bir gösteri yapıyorlar bizim için. (IV) Hepimizin gözleri dalmış onların oyununa. (V) Sanki kartalları seyrediyoruz gökyüzünde. **Bu parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi, eksiltilidir?**

- A. I. B. II. C. III D. IV E. V.

I. cümlede yüklem yoktur. Yüklemi olmayan cümleler eksiltilidir. Cevap B